

Porast broja pacijenata sa generalizovanim anksioznim poremećajem nakon kovid pandemije

Ana Kostić Maričić

Dom zdravlja Petrovac na Mlavi

Apstrakt

Uvod: Pandemija Kovid-19 izazvala je jednu od najvećih kriza javnog zdravlja. Neizvesnost, poremećaji u svakodnevnom rutinama i zabrinutost za zdravlje i dobrobit porodice i voljenih tokom pandemije Kovid-19 povezani su sa povećanjem generalizovane anksioznosti (Santomauro i sar. 2021). Između 2010. i 2019. godine broj ljudi koji žive sa anksioznim poremećajem porastao je za 11,2%, sumirajući otprilike 30 miliona novih slučajeva širom sveta (Jang i sar. 2021).

U prvoj godini pandemije Kovid-19 (od marta 2020. do januara 2021) identifikovano je približno 76 miliona novih slučajeva anksioznog poremećaja, što predstavlja porast broja slučajeva od 25% (Metju i sar. 2021).

Anksiozni poremećaji uključuju postojanje preteranog straha i/ili napetosti u neskladu sa povodom ili bez povoda. Anksiozni poremećaji su najčešći mentalni poremećaji i pogađaju oko 30% odraslih u određenom momentu života. Mogu se efikasno lečiti farmakoterapijom i/ili psihoterapijom u zavisnosti od intenziteta, dužine trajanja, kapaciteta osobe da sarađuje. Po podacima Svetske zdravstvene organizacije (SZO) iz 2017. godine ukupan procenjen broj populacije koja živi sa anksioznim poremećajima na svetskom nivou bio je 264 miliona. Ovaj ukupan broj za 2015. godinu odražava 14,9% porasta od 2005. kao rezultat rasta i starenja populacije. Po podacima Nacionalnog zdravstvenog instituta u SAD-u, tokom 2024. oko 19,1% odraslih imalo je anksiozni poremećaj u poslednjih godinu dana.

Po izveštaju SZO iz 2022. jedno od glavnih objašnjenja za povećanje broja obolelih je stres bez presedana, izazvan društvenom izolacijom koja je rezultat pandemije. S tim su bila povezana ograničenja u sposobnosti ljudi da rade, da traže podršku od voljenih i da se angažuju u svojim zajednicama. Usamljenost, strah od infekcije i smrti, kako za sebe, tako i za voljene, finansijske brige navedeni su kao stresori koji dovode do anksioznosti i depresije. Među zdravstvenim radnicima iscrpljenost je bila glavni okidač za samoubilačko razmišljanje. Ovaj izveštaj, koji je zasnovan na sveobuhvatnom pregledu postojećih dokaza o uticaju pandemije Kovid-19 na mentalno

zdravlje i usluge mentalnog zdravlja, uključuje procene iz najnovije studije o globalnom teretu bolesti i pokazuje da je pandemija uticala na mentalno zdravlje mladih ljudi, kao i da su oni bili nesrazmerno izloženi riziku od samoubilačkog i samopovređivajućeg ponašanja. Takođe, ukazuje na to da su žene bile teže pogođene nego muškarci i da su ljudi sa već postojećim fizičkim zdravstvenim stanjima, kao što su astma, rak i srčana oboljenja, skloniji razvoju simptoma mentalnih poremećaja.

Podaci sugerišu i da ljudi sa već postojećim mentalnim poremećajima nisu skloniji infekciji virusom kovid-19. Ipak, kada se zaraze, veća je verovatnoća da će doživeti hospitalizaciju, tešku bolest i smrt, u poređenju sa ljudima bez mentalnih poremećaja. Osobe sa težim mentalnim poremećajima, kao što su psihoze, i mladi ljudi sa mentalnim poremećajima, posebno su bili ugroženi.

Cilj: Ukazati na porast broja obolelih nakon Kovid-19 epidemije u opštini Petrovac na Mlavi i na značaj prevencije u svakodnevnom radu u zdravstvu.

Metoda rada: Prikupljeni podaci iz protokola opšte prakse Doma zdravlja Petrovac na Mlavi za 2019, 2023. i 2024. godinu, zbog komparacije.

Rezultati: Dvostruko povećan broj osoba sa generalizovanim anksioznim poremećajem u postkovid godinama, češće se ispoljava kod žena, značajno povećan broj kod osoba iznad 50 godina, kao i u involutivnom periodu.

Zaključak: Mentalni poremećaji su u stalnom porastu u celom svetu i kod nas nakon Kovid-19 epidemije. Preventivni rad omogućava bolje razumevanje, prepoznavanje i rane intervencije u mentalnim bolestima. Uloga medicinske sestre/tehničara u prevenciji poremećaja mentalnog zdravlja ogleda se u edukaciji celokupne populacije kako bi se što bolje razumela osućanja i potrebe pacijenata i što ranije uočile promene u ponašanju koje bi mogle dovesti do razvoja poremećaja mentalnoga zdravlja.